

Dosarul nr. 2rac-78/22
2-21105159-01-2rac-13042022

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – D. Sușchevici
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Popov, L. Pruteanu, I. Țurcan

DECIZIE

08 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Videlen”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea cu Răspundere Limitată „Videlen” împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei civile, încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din data de 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Videlen”, s-a menținut hotărârea din data de 27 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, constată:

La 09 iulie 2021 SRL „Videlen” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului societății reclamante la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei.

În motivarea acțiunii SRL „Videlen” a indicat că la 1 decembrie 2015 a depus cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat anularea deciziei Inspectoratului de Stat în Construcții nr.23 din 27 octombrie 2015 privind aplicarea în privința societății a sancțiunii financiare în mărime de 75 170,42 lei. Prin încheierea Judecătoriei Orhei din 23 februarie 2016 cererea a fost scoasă de pe rol, încheiere care a fost anulată prin decizia Curții de Apel din Chișinău din 07 aprilie 2016.

Societatea reclamantă a indicat că în cadrul procesului civil, la 13 iulie 2016 a înaintat un demers privind numirea expertizei privind evaluarea lucrărilor de construcție. Prin încheierea din data de 04 august 2016 Judecătoria Orhei a admis demersul de numire a expertizei.

La 16 august 2016 instanța de judecată a expediat cauza civilă la Centrul Național de Expertize Judiciare. SRL „Videlen” a achitat plata pentru efectuarea

expertizei, conform avizului de plată primit de la experți, însă efectuarea expertizei a fost tergiversată în mod nejustificat mai mulți ani.

SRL „Videlen” a relatat că în legătură cu tergiversarea nerezonabilă a efectuării expertizei s-a adresat la 6 august 2018, 3 septembrie 2018 și 13 noiembrie 2018 către Judecătoria Orhei cu cereri de accelerare a efectuării expertizei. La 03 iulie 2019 Judecătoria Orhei, sediul Telenеști i-a comunicat că expertiza va fi efectuată la data de 12 septembrie 2019. Ulterior societății i-a fost prezentată scrisoarea nr.343 din 25 februarie 2020, prin care Centrul Național de Expertize Judiciare a informat că expertiza va fi efectuată în conformitate cu programul și capacitățile lor.

Societatea reclamantă a indicat că la 29 februarie 2020 și 20 mai 2020 a solicitat instanței de judecată accelerarea examinării cauzei civile. Prin încheierea Judecătoriei Orhei din 26 mai 2020 cererile privind accelerarea examinării cauzei au fost respinse pe motiv că nu a fost efectuată expertiza.

La 24 iunie 2020 raportul de expertiză a fost remis instanței de fond. Prin hotărârea din data de 15 decembrie 2020 a Judecătoriei Orhei, sediul Telenеști s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către SRL „Videlen”, s-a anulat decizia Inspectoratului de Stat în Construcții nr.23 din 27 octombrie 2015.

În opinia SRL „Videlen” i-a fost încălcat dreptul de examinare a cauzei în termen rezonabil, garantat de art.6, alin.(1) din Convenția Europeană și Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, iar comportamentul instanței, care a examinat respectiva cauză nu a fost unul efectiv și a contribuit la tergiversarea examinării cazului.

Prin hotărârea din data de 27 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către SRL „Videlen” împotriva Inspectoratului de Stat în Construcții.

Hotărârea instanței de fond a fost contestată cu apel, în termen, de către SRL „Videlen”.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din data de 07 decembrie 2021 a respins apelul declarat de SRL „Videlen”, a menținut hotărârea din data de 27 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Împotriva deciziei instanței de apel a depus recurs SRL „Videlen”, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului SRL „Videlen” a invocat dezacordul cu concluzia instanțelor de judecată, reiterând circumstanțele de fapt relatate în cererea de chemare în judecată. Totodată, a menționat că instanțele de judecată au ignorat complet jurisprudența Curții Europene, nu au aplicat în modul corespunzător deciziile CtEDO și au luat decizii cu încălcarea art. 6 § 1 din CEDO, care garantează dreptul la un proces echitabil.

SRL „Videlen” a susținut că, la caz, a fost încălcat dreptul său la examinare a cauzei în termen rezonabil, iar instanța de judecată a tergiversat examinarea cauzei civile, ori în perioada 04 august 2016- 15 decembrie 2020 examinarea cauzei nu a fost efectuată în legătură cu numirea expertizei. Deci, examinarea cauzei a fost tergiversată în mod nejustificativ de instanța de judecată ceea ce îi încalcă dreptul garantat de art. 6 § 1 din CEDO.

La 13 aprilie 2022 Curtea Supremă de Justiție a notificat Ministerului Justiției, copia recursului declarat de SRL „Videlen” împotriva deciziei din 07 decembrie

2021 a Curții de Apel Chișinău, explicându-i dreptul de a depune referință asupra acestuia.

Potrivit adevărului oficiului poștal, trimiterea poștală expediată în adresa Ministerului Justiției a fost recepționată la 19 aprilie 2022.

Însă, până la examinarea recursului Ministerul Justiției nu a făcut uz de dreptul său procedural și nu a depus referință în care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 07 decembrie 2021, expediată participanților la proces la data de 21 februarie 2022. (f.d. 181) Confirmare privind recepționarea copieii deciziei instanței de apel la materialele dosarului lipsește.

SRL „Videlen” s-a conformat prevederilor legale și la 23 decembrie 2021 a depus recurs împotriva deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 01 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a considerat admisibil recursul declarat de SRL „Videlen” împotriva deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și s-a transmis Colegiului lărgit pentru examinare în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442, alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În corespundere cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

La caz, Colegiul a considerat inoportună invitarea participanților sau a reprezentanților acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței efectuarea controlului judiciar al deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, iar data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Totodată, instanța de recurs a opinat că toate punctele de vedere, care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. Cu atât mai mult că, în esență, societatea recurentă și intimatul au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Cu titlu subsidiar, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda*, 19 aprilie 2007, §§ 72-75; *Eriksson vs Suedia*, 12 aprilie 2012, §§ 66, 72; *Põnkä vs Estonia*, 08 noiembrie 2016, §§ 33-34, decizia nr. 95 din 19 decembrie 2016 a Curții Constituționale, §§ 26-27).

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia necesității admiterii recursului și casării deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care să fie admisă parțial cererea de chemare în judecată depusă de către SRL „Vicdelen”, din motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445, alin. (1), lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Cercetând starea de fapt, în baza materialelor din dosar, Colegiul lărgit atestă că la 09 iulie 2021 SRL „Vicdelen” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului societății la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile intentate la acțiunea SRL „Vicdelen” împotriva Inspecției de Stat în Construcții cu privire la anularea deciziei nr.23 din 27 octombrie 2015 privind aplicarea sancțiunii financiare în mărime de 75 170,42 lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei instanța de fond a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca neîntemeiată, soluție menținută și de către instanța de apel.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au concluzionat că din materialele cauzei nu rezultă încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei civile, din motiv că în perioada de referință pentru aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei civile 01 decembrie 2015-15 decembrie 2020, cauza civilă a fost redistribuită de 3 ori, a parcurs două grade de jurisdicție, iar timp de 4 ani și 4 luni a fost suspendată deoarece s-a aflat la expertiză.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele dosarului, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat greșit circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține că SRL „Vicdelen” a înaintat cererea de chemare în judecată în baza Legii nr.87 din data de 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Conform art.1, alin.(1) din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011 scopul legii este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Potrivit aliniatului (2) al aceluiași articol aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

În conformitate cu art. 2, alin. (1) din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată

privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Prin prisma art.2, alin. (2) din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011 repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se face doar în măsura în care *încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.*

Potrivit art.4, alin.(1) din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

Din raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil de examinare a cauzei rezultă că la 01 decembrie 2015 SRL „Videlen” a depus cerere de chemare în judecată îndreptată împotriva Inspecției de Stat în Construcții privind anularea deciziei nr. 23 din data de 27 octombrie 2015 privind aplicarea în privința societății a sancțiunii financiare în mărime de 75 170,42 lei.

Pentru data de 23 decembrie 2015 Judecătoria Orhei a numit prima ședință de judecată, care a fost amânată la cererea reprezentantului Inspecției de Stat în Construcții pentru data de 15 ianuarie 2016.

La 15 ianuarie 2016 ședința de judecată nu a avut loc în legătură cu implicarea judecătorului la un seminar, următoarea ședință de judecată fiind fixată pentru data 04 februarie 2016.

La 04 februarie 2016 Inspecția de Stat în Construcții a depus referință, concomitent s-a examinat chestiunea suspendării deciziei nr.23 din 27 octombrie 2015 cu privire la aplicarea sancțiunii economice cu amânarea pronunțării încheierii pentru data de 19 februarie 2016.

La 19 februarie 2016 Judecătoria Orhei a emis încheierea privind respingerea cererii SRL „Videlen” privind suspendarea deciziei nr.23 din 27 octombrie 2015, următoarea ședință de judecată fiind fixată pentru data de 23 februarie 2016.

La 23 februarie 2016 Judecătoria Orhei a emis încheierea privind scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată înaintată de SRL „Videlen”.

SRL „Videlen” a contestat cu recurs încheierile instanței de fond din 19 februarie 2016 și 23 februarie 2016.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2016 cererea de recurs depusă de SRL „Videlen” împotriva încheierii instanței de fond din 19 februarie 2016 a fost respinsă, iar cererea de recurs asupra încheierii instanței de fond din 23 februarie 2016 a fost admisă, cu restituirea cauzei, în același complet de judecată, pentru examinare în fond.

La 11 aprilie 2016 dosarul a fost expediat Judecătoriei Orhei, fiind înregistrat cu numărul 38-3-1916-10052016 și stabilită ședință de judecată pentru 16 iunie 2016.

La 14 iunie 2016 cauza nr.38-3-1916-10052016 s-a redistribuit în mod repetat conform PIGD judecătorului Ecaterina Buzu.

La 16 iunie 2016, ședința nu a avut loc, în legătură cu contrapunerea ședinței de judecată cu ședința fixată de judecătorul Ecaterina Buzu.

Următoarea ședință de judecată s-a fixat pentru 15 iulie 2016, ședința la care s-a inițiat examinarea demersului SRL „Videlen” privind efectuarea expertizei.

Ședințele de judecată fixate pentru 29 iulie 2016 și 01 august 2016 nu au avut loc, următoarea ședință de judecată, fiind fixată pentru 04 august 2016, ședință în care s-a emis încheierea privind admiterea demersului SRL „Vicdelen” de numire a expertizei tehnice în construcție.

La 16 august 2016 cauza civilă s-a expediat la Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, pentru efectuarea expertizei, iar la data de 26 septembrie 2016 Centrul Național de Expertize Judiciare a expediat în adresa instanței de judecată, avizul de plată pentru efectuarea expertizei.

La 07 octombrie 2016 SRL „Vicdelen” a achitat taxa solicitată pentru efectuarea expertizei.

Judecătoria Orhei la 18 octombrie 2016 a sesizat Centrul Național de Expertize Judiciare privind accelerarea efectuării expertizei, iar drept urmare la 01 noiembrie 2016 Centrul Național de Expertize Judiciare a comunicat instanței că expertiza este inclusă în graficul de lucru, însă reieșind din volumul mare de lucru, expertiza va putea fi efectuată în anul 2017.

La 03 ianuarie 2019 instanța de judecată a sesizat Centrul Național de Expertize Judiciare, solicitând informație referitor la ce fază de executare se află efectuarea expertizei, cu aducerea la cunoștință a termenului necesar pentru prezentarea raportului.

La 23 ianuarie 2019 Centrul Național de Expertize Judiciare a informat instanța precum că expertiza tehnică în construcție este planificată pentru sfârșitul anului curent.

Prin încheierea din 01 aprilie 2019 judecătorul Ecaterina Buzu și-a declinat competența de la examinarea cauzei, în favoarea judecătorului care examinează cauzele de contencios administrativ.

La 02 iulie 2019 Centrul Național de Expertize Judiciare a notificat instanța de judecată privitor la efectuarea expertizei judiciare în construcție la 12 septembrie 2019 cu asigurarea accesului liber la obiect, asigurarea prezenței obligatorii a persoanei, care a achitat taxa de stat pentru efectuarea expertizei. La 03 iulie 2019 instanța de judecată a informat SRL „Vicdelen” despre data și ora petrecerii expertizei.

La 25 februarie 2020 Centrul Național de Expertize Judiciare a informat instanța de judecată, precum că reieșind din graficul și sarcina de lucru al expertului, lucrările de efectuare a expertizei sunt planificate pentru trimestrul III a anului 2020.

La 22 mai 2020 SRL „Vicdelen” a depus cerere privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei civile, iar prin încheierea Judecătoria Orhei, sediul Telenești din 26 mai 2020 s-a respins cererea ca fiind neîntemeiată.

La 23 iunie 2020 Centrul Național de Expertize Judiciare a expediat în adresa instanței de judecată Raportul de expertiză judiciară nr.1240-1247.

La 10 august 2020 prin încheierea instanței procesul în cauza de contencios administrativ a fost reluat și fixată ședința de judecată pentru 22 septembrie 2020, însă ședința nu a avut loc, în legătură cu faptul că judecătorul se afla în concediu medical, următoarea ședință de judecată s-a fixat pentru 30 noiembrie 2020. La 08 decembrie 2020 s-a finalizat cercetarea judecătorească, s-au audiat pledoariile, fiind amânată deliberarea pentru 15 decembrie 2020.

La data de 15 decembrie 2020 Judecătoria Orhei, sediu Telenești a pronunțat dispozitivul hotărârii, cererea de chemare în judecată fiind admisă.

Conform alin. (6) al art. 2 din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Subsecvent, Colegiul lărgit remarcă că potrivit jurisprudenței de referință degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant (cauza Frydlender contra Franței; hotărârea Marelui Consiliu din 27 iunie 2000).

Astfel, comportamentul părților include aprecierea comportamentului reclamantului și autorităților. Se va aprecia buna-credință a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate, etc.

SRL „Videlen” a susținut că instanța de judecată se face vinovată de tergiversarea examinării cauzei, inclusiv și în perioada în care cauza civilă a fost suspendată și s-a aflat la expertiză timp de 4 ani și 4 luni.

Instanțele de judecată au considerat că perioada îndelungată de examinare nu poate fi pusă exclusiv în sarcina instanțelor de judecată. În opinia instanțelor de judecată asupra termenului de examinare a avut influență comportamentul SRL „Videlen”, care a contestat încheierile Judecătoriai Orhei din 19 februarie 2016 și 23 februarie 2016 și a solicitat efectuarea expertizei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că societatea recurentă întemeiat a contestat încheierea instanței de fond privind scoaterea cauzei de pe rol, care a fost casată prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 aprilie 2016, cu restituirea cauzei, în același complet de judecată, pentru examinare în fond.

Astfel, se atestă că cererea de chemare în judecată a fost scoasă de pe rol neîntemeiat de către instanța de fond și această acțiune a contribuit la depășirea nejustificată a termenului rezonabil de soluționare a cauzei.

Referitor la constatarea instanțelor de judecată precum că tergiversarea examinării cauzei a avut loc din cauza că SRL „Videlen” a depus cerere privind numirea unei expertize tehnice în construcții, la fel este considerată neîntemeiată, deoarece prin prisma art. 148, alin. (1) din Codul de procedură civilă partea la proces poate solicita instanței de judecată dispunerea efectuării expertizei, instanța de judecată nefiind obligată să admită acest demers doar dacă o expertiză contribuie la elucidarea și soluționarea corectă a litigiului.

Judecătoria Orhei, constatând că pentru soluționarea corectă a litigiului sunt necesare cunoștințe speciale în domeniul tehnicii construcției, prin încheierea din data de 04 august 2016 a admis demersul SRL „Videlen” cu privire la numirea unei expertize tehnice în construcții, a încuviințat Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției pentru efectuarea expertizei.

Prin urmare, demersul SRL „Vicdelen” privind solicitarea efectuării expertizei a fost considerat întemeiat de către instanța de fond, deci numirea expertizei nu poate fi considerată rea-voiață a societății de a tergiversa procesul.

Instanța de recurs ține să sublinieze că în conduita instanțelor de judecată pentru constatarea termenului rezonabil de examinare a cauzei include și întârzierile imputabile statului, care pot conduce la concluzia nerespectării unui „termen rezonabil”. Statul este responsabil pentru toate serviciile sale, al autorităților judiciare, dar și al oricărei instituții publice.

La caz, Centrului Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției i s-a încredințat efectuarea expertizei. Cauza fiind remisă în adresa instituției de expertiză la data de 16 august 2016. Centrul Național de Expertize Judiciare a întocmit raportul de expertiză judiciară nr.1240-1247 la 24 iunie 2020.

Conform art. 2 din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, instituție publică de expertiză judiciară este autoritate publică (instituție) care este parte componentă a sistemului instituțiilor publice de expertiză judiciară, finanțată de la bugetul de stat, precum și din alte surse neinterzise de lege.

Totodată conform pct. 2 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Centrului Național de Expertize Judiciare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1412 din 27 decembrie 2016 Centrul are forma de organizare juridică de agenție, este autoritate administrativă din subordinea Ministerului Justiției, care implementează politica statului în domeniul efectuării expertizelor judiciare și coordonează activitatea practică în domeniul expertizei judiciare.

Potrivit art. 13, alin. (1) din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 termenul de efectuare a expertizei judiciare se stabilește de către conducătorul instituției publice de expertiză judiciară sau de către expertul judiciar în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară care a primit spre executare actul de dispunere a expertizei judiciare, ținând cont de genul acesteia, gradul ei de complexitate, normativele de muncă aprobate și termenul solicitat de ordonatorul expertizei.

Din conținutul normelor de drept sus-citate, raportate la materialele cauzei rezultă că efectuarea expertizei a fost încredințată instituției publice de expertiză judiciară subordonată Ministerului Justiției.

Din materialele cauzei nu rezultă că instanța de judecată la numirea expertizei a instituit un termen de executare, dar nici nu a supravegheat termenul de efectuare a expertizei, neluând careva măsuri inclusiv cele prevăzute de art.154, alin.(5) din Codul de procedură civilă.

Deci, tergiversarea efectuării expertizei se atribuie conduitei instanței de judecată, în condițiile în care în perioada aflării cauzei la expertiză SRL „Vicdelen” a depus diligență și s-a interesat de soarta dosarului, depunând cerere privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei civile.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 26 mai 2020 s-a respins cererea SRL „Vicdelen” privind accelerarea procedurii de judecare a cauzei civile ca fiind neîntemeiată.

Mai mult, este de menționat că instanța de judecată în scopul curmării tergiversării efectuării expertizei, în temeiul art. 154, alin.(5) din Codul de procedură civilă avea posibilitatea să sancționeze expertul în cazul tergiversării executării însărcinărilor primite.

Prin urmare, nu poate fi pus pe seama SRL „Videlen” faptul că efectuarea de către Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției a expertizei tehnice în construcții a durat 4 ani și 4 luni.

Colegiul lărgit a reținut ca fiind neîntemeiat și argumentul instanței de apel, precum că cauza respectivă nu s-a aflat pe rolul instanței 4 ani și 4 luni, timp în care s-a aflat la expertiză, ori instituția suspendării procesului nu este echivalentă cu scoaterea de pe rol a cauzei civile, aceasta continuând să se afle pe rolul instanței de judecată, iar instanța de judecată, având în temeiul art. 9 din Codul de procedură civilă un rol diriguitor urma să întreprindă măsuri pentru buna desfășurare a procesului, inclusiv prin aplicarea sancțiunilor procedurale.

Din punct de vedere al complexității cauzei, instanța de recurs menționează că SRL „Videlen” invocă tergiversarea examinării cauzei civile depuse de către aceasta împotriva Inspecției de Stat în Construcții privind anularea deciziei nr. 23 din data de 27 octombrie 2015. Prin urmare, cauza civilă nu este una complexă, obiectul principal de examinare constituind anularea actului administrativ al Inspecției de Stat în Construcții privind aplicarea sancțiunii financiare, soluționarea căreia nu a fost îngreunată de necesitatea administrării unor probe, care nu ar fi putut fi prezentate din vina SRL „Videlen”. Cu atât că, în cauza respectivă a fost efectuată o singură expertiză tehnică în construcții.

Din cele menționate supra, Colegiul lărgit denotă faptul că cauza civilă în care se pretinde încălcarea termenului de judecare rezonabilă a cauzei nu este una complexă.

Cu referite la criteriul de apreciere a termenului rezonabil și anume miza (interesul) pentru SRL „Videlen”, instanța de recurs conchide că cauza civilă în care se pretinde încălcarea dreptului la examinare în termen rezonabil, este destul de importantă pentru societatea reclamantă, care a solicitat anularea deciziei prin care i s-a aplicat sancțiunea economică în cuantum de 37 585,21 lei cu titlu de venit obținut nelegitim și amendă în cuantum de 37 585,21 lei, care prin hotărârea din data de 15 decembrie 2020 a judecătoriai Orhei, sediul Telenești a fost anulată.

În circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că la cazul speței se atestă încălcarea dreptului SRL „Videlen” la examinarea cauzei civile nominalizate supra la judecare în termen rezonabil, or, durata de 5 ani pentru o jurisdicție (la momentul depunerii cererii de chemare în judecată și pentru care se pretinde încălcarea), nu poate fi considerat drept termen rezonabil prin prisma jurisprudenței CEDO.

Colegiul menționează că deși legislația internă nu oferă o descifrare a noțiunii de „termen rezonabil”, totuși ține de accentuat că prin obligarea respectării unui astfel de termen pentru îndeplinirea actului justiției, atât normele naționale, cât și cele internaționale invocă administrarea justiției fără întârzieri neconforme de natură a-i compromite eficacitatea și responsabilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea autorităților publice, inclusiv ale instanțelor judecătorești.

Din prevederile art.5, alin.(1) din Legea nr.87 din data de 21 aprilie 2011 rezultă că în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

Instanța de recurs reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, astfel încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Dat fiind faptul, că s-a constatat încălcarea dreptului SRL „Videlen” la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile la acțiunea SRL „Videlen” împotriva Inspecției de Stat în Construcții privind anularea deciziei nr. 23 din data de 27 octombrie 2015 privind aplicarea în privința societății a sancțiunii financiare în mărime de 75 170,42 lei Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că la caz se atestă temeiurile prevăzute la art.2, alin.(2), alin. (4) și alin.(6) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, de admitere a pretenției societății reclamante privind încasarea prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului lor la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile nominalizate supra.

Însă, prejudiciul moral solicitat de către SRL „Videlen” în sumă de 50 000 de lei nu este justificat ca quantum, ori unul din criteriile principale de apreciere a mărimii prejudiciului moral este criteriul echității, potrivit căruia echivalentul bănesc trebuie să prezinte o justă despăgubire care să nu constituie o sumă excesivă pentru autorul daunei, nici venituri nejustificative pentru persoana lezată.

Astfel, ținând cont de principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, precum și compensațiile acordate de CEDO pe categoria dată de litigii, instanța de recurs consideră că suma de 10 000 lei va constitui o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat societății reclamante, în raport cu criteriile apreciate supra (miza pentru reclamanți, comportamentul părților, bunacredință) și proporțională suferințelor suportate pentru durata excesivă de examinare a cauzei civile în care se pretinde încălcarea.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre de admitere în parte a acțiunii.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. b), art. 445 alin. (3) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Societatea cu Răspundere Limitată „Videlen”.

Se casează decizia din data de 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 27 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Societatea cu Răspundere Limitată „Videlen” împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei civile, încasarea prejudiciului moral și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Vicdelen”.

Se încasează din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Societății cu Răspundere Limitată „Vicdelen” suma de 10 000 (zece mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest acțiunea se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic

Maria Ghervas